

АНТРОПОНІМИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ЗАЦІКАВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІВ

Чорноус О. В.

Донецький державний університет внутрішніх справ

Сучасні дослідження в галузі психології чим далі частіше зосереджуються на такому невіддільному елементові людини, як її ім'я. Значною мірою такий інтерес зумовлений специфікою власне антропонімів: проілюструємо вже хрестоматійним висловлюванням авторитетного американського психолога Гордона Олпорта про те, що саме ім'я лишається найважливішою опорою нашої самоідентифікації протягом усього життя (Allport, 1961).

З-поміж широкого спектру напрямів у центрі уваги дослідників уже понад століття перебуває зв'язок імені та зовнішності його носія. Ще в 1914 році психологи С. Коларітс та Е. Клапаред будували гіпотези щодо можливої візуалізації образу незнайомця, вслухаючись у звучання його імені (Claparède, 1914, с. 301–304; Kollarits, 1914, с. 225–240). Їхні припущення в 1916–1917 рр. шляхом низки експериментів перевіряли Дж. Інґліш та Е. М. Олпач. Прикметно, що цей аспект не втратив своєї актуальності й нині. Так, у 2007 році побачила світ наукова розвідка “Who do you look like? Evidence of facial stereotypes for male names”, у якій було проведено серію експериментів, що підтверджували наявність стійких асоціацій між рисами обличчя та особовими іменами (Lea et al., 2007). Учасники першого з них за допомогою програмного забезпечення створювали обличчя до конкретних чоловічих імен, а під час другого вже інші респонденти зіставляли створені прототипи з набором онімів. У результаті було виявлено, що обличчя людини дійсно впливало на те, яке ім'я учасники обирали в більшості випадків.

Зв'язок імен та зовнішності носія став предметом наукових пошуків ще одного колективу авторів, які оприлюднили свої спостереження у 2017 році в науковій статті “We Look Like Our Names: The Manifestation of Name Stereotypes in Facial Appearance”. У ній на відміну від попередніх досліджень, що зосереджувалися на впливі зовнішності на соціальне сприймання, описано вплив соціального сприймання на зовнішність, а також продемонстровано, що фактичні збіги між обличчям та ім'ям справді існують (Zwebner, 2017). Дослідники спираються на твердження, що ідентифікація обличчя передбачає його зіставлення з раніше збереженою ідентифікаційною інформацією, включаючи ім'я, що надалі може спричинити появу узагальнених прототипів та колективного уявлення про “правильне ім'я” для конкретного обличчя. У роботі резюмовано, що люди “живуть відповідно до свого імені” що вкотре доводить важливість іменування, зокрема у складній взаємодії між людьми та суспільством.

Того самого року було проаналізовано ще один прикметний аспект зв'язку імені та обличчя носія: респонденти демонстрували більшу прихильність до тих об'єктів, що мали “відповідне” ім'я (Barton & Halberstadt, 2017). Це твердження було проілюстровано в статті результатами голосування, коли кандидати здобували на 10 % більше голосів у разі кращої відповідності між іменем та обличчям.

Не менш цікавими є дослідження пам'яті на імена та пам'яті на обличчя (Burton et al., 2019), когнітивних здібностей, які представлені в сучасних моделях розпізнавання облич та запам'ятовування імен (Neils-Strunjas et al., 2001) тощо. Ці та інші аспекти наразі активно студіюються для розширення нашого уявлення про можливий зв'язок імені та обличчя носія.

ЛІТЕРАТУРА

- Allport, G. W. (1961). *Pattern and Growth in Personality*. Rinehart and Winston.
- Barton, D. N., & Halberstadt, J. (2017). A social Bouba/Kiki effect: A bias for people whose names match their faces. *Psychonomic Bulletin & Review*, 25(3), 1013–1020.
<https://doi.org/10.3758/s13423-017-1304-x>
- Burton, A. M., Jenkins, R., & Robertson, D. J. (2019). I recognise your name but I can't remember your face: An advantage for names in recognition memory. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 72(7), 1847–1854.
<https://doi.org/10.1177/1747021818813081>
- Claparède, E. (1914). De la représentation des personnes inconnus, et des lapsus linguae. *Archives de Psychologie*, 14, 301–304.
- Kollarits, J. (1914). Observations de psychologie quotidienne. *Arch. de psychol.*, XIV, 225–240.
- Lea, M. A., Thomas, R. D., Lamkin, N. A., & Bell, A. (2007). Who do you look like? Evidence of facial stereotypes for male names. *Psychonomic Bulletin & Review*, 14(5), 901–907.
<https://doi.org/10.3758/bf03194119>
- Neils-Strunjas, J., Krikorian, R., Shidler, M., & Likoy, S. (2001). The influence of learning style and cognitive ability on recall of names and faces in an older population. *Journal of General Psychology*, 128(4), 433–445.
<https://doi.org/10.1080/00221300109598920>
- Zwebner, Y., Sellier, A.-L., Rosenfeld, N., Goldenberg, J., & Mayo, R. (2017). We look like our names: The manifestation of name stereotypes in facial appearance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 112(4), 527–554.
<https://doi.org/10.1037/pspa0000076>

EXPLORING THE NEURAL PROCESSES IN MULTILINGUALISM

Gladushyna R.

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

The study of the neural processes in multilingualism has yielded essential insights in recent decades. Researchers have been provided with new vistas into code-switching, cognitive control, selective attention, and the brain networks involved in language processing. (e.g., Bialystok, Craik & Luk, 2012; Simasiku et al., 2015; Hayakawa & Marian, 2019; Hirosh & Degani, 2018; Poarch, 2018).